

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. De Minister voor Rechtsbescherming
De Minister van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

**Platform Bijzondere
Opsporingsdiensten**

Fiscale Inlichtingen- en
Opsporingsdienst
Rijksgebouw De Knoop
Croeselaan 14
3521 CA Utrecht
Postbus 19266
3501 DG Utrecht

Email:
platformbod@belastingdienst.nl

Datum
16 september 2024

Bijlagen
1

Uw kenmerk [REDACTED]
Ons kenmerk Platform/2024-006
Betreft Advies conceptwetsvoorstel Eerste aanvullingswet nieuw Wetboek van
Strafvordering

Uwe excellenties,

Bij brief d.d. 8 mei 2024, uw kenmerk [REDACTED], heeft u voor advisering voorgelegd het conceptwetsvoorstel eerste aanvullingswet nieuw Wetboek van Strafvordering met bijbehorende conceptmemorie van toelichting.

Namens de vier bijzondere opsporingsdiensten maak ik van de gelegenheid gebruik een reactie te geven op genoemd conceptwetsvoorstel.

Onze reactie treft u in de bij deze brief gevoegde bijlage aan.

Graag worden wij op de hoogte gehouden over de verdere voortgang.

Met vriendelijke groet,

PLATFORM BIJZONDERE OPSPORINGSDIENSTEN

BIJLAGE 1 - bij brief Platform Bijzondere Opsporingsdiensten, kenmerk Platform/2024-006, d.d. 16 september 2024

Bij brief d.d. 8 mei 2024, uw kenmerk 5439659, heeft u voor advisering voorgelegd het conceptwetsvoorstel eerste aanvullingswet nieuw Wetboek van Strafvordering met bijbehorende conceptmemorie van toelichting. Onze opmerkingen/suggesties treft u hieronder aan.

Het wetsvoorstel van de **Eerste aanvullingswet nieuw Wetboek van Strafvordering** omvat 12 onderwerpen. Wij zijn verheugd te constateren dat de belangen van de BOD'en hierin zijn betrokken. De BOD'en kunnen in het algemeen instemmen met het voorgestelde wetsvoorstel. Ten aanzien van een aantal onderwerpen is gemeend nog enkele opmerkingen te moeten maken. Deze opmerkingen richten zich primair op de onderwerpen die direct relevant zijn voor de taakstelling van de BOD'en. Voor zover er aanleiding bestaat een opmerking te maken ten aanzien van de overige onderwerpen is dit ook in deze reactie opgenomen. De onderwerpen die hier aan de orde komen zijn de volgende:

1. Onderzoek met betrekking tot het lichaam;
2. Strafvordering op zee en in de lucht;
3. Bewaren sporendragers;
4. Introductie van een heimelijke bevoegdheid tot het inloggen met rechtmatig verkregen gegevens op een elders aanwezig geautomatiseerd werk;
5. Verstrekken niet strafbare gegevens na inbeslagname;
6. Kennisnemen van brieven;
7. Spreekrecht slachtoffers.

1. Onderzoek met betrekking tot het lichaam

Lichten verdachten

Met de politie zijn de BOD'en van mening dat in het wetsvoorstel thans een bepaling ontbreekt waarin het "lichten van verdachten" uit een penitentiaire inrichting expliciet mogelijk wordt maakt. Ook de BOD'en maken, zij het in beperkte mate, gebruik van deze mogelijkheid om een gedetineerde (of voorlopig gehechte) voor een verhoor dan wel confrontatie tijdelijk vanuit een penitentiaire inrichting over te brengen naar een plaats van verhoor.

Handschriftvergelijkend onderzoek

Handschriftvergelijkend onderzoek is binnen de opsporingspraktijk van de BOD'en een van de tools om de waarheid aan de dag te leggen. Binnen de financiële-, fiscale- en economische fraude wordt nog steeds gebruik gemaakt van valse documenten, zoals ontvangstbewijzen, transportbonnen etc. die fysiek worden getekend. De voorwaarde dat een verdachte moet zijn aangehouden alvorens handschriftvergelijkend onderzoek mogelijk is, is een voorwaarde die naar ons oordeel niet nodig is en zelfs onnodig

Het Platform Bijzondere Opsporingsdiensten is het samenwerkingsverband van de vier bijzondere opsporingsdiensten (FIOD, ILT/IOD, OD-NLA, NVWA-IOD), het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, de Koninklijke Marechaussee en de Rijksrecherche. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid is hierbij aangesloten.

bezwarend kan zijn voor een verdachte die het onderzoek in vrijheid afwacht maar wel wil meewerken aan het onderzoek.

2. Strafvordering op zee en in de lucht

Dit onderwerp raakt de BOD'en in mindere mate. Toch willen de BOD'en een opmerking maken ten aanzien van artikel 6.3.1, en dan in het bijzonder de daarin gehanteerde terminologie:

Bij het zesde gedachtestreepje wordt "schipper" gedefinieerd als "gezagvoerder van een Nederlands schip of Nederlands zeevissersschip of degene die deze vervangt;...".

Opvallend is dat in de daaropvolgende wetsartikelen niet meer gesproken wordt over "(zeevissers)schip" maar over "vaartuig". De term "schip" wordt pas weer gebruikt in de artikelen 6.3.21 en 6.3.22. Ter verduidelijking dient het aanbeveling in de Memorie van Toelichting een verduidelijking op te nemen over het gebruik en onderscheid van de begrippen "schip", "zeevissersschip" en "vaartuig".

3. Bewaren sporendragers

Het bewaren van sporendragers is een onderwerp waarbij de nodige zorgvuldigheid in acht moet worden genomen. Zeker in de gevallen waarin de mogelijkheid tot contraexpertise dan wel onderzoek met latere nieuwe technieken open moet blijven. Met name de wijze waarop en voor welke periode dit dient te geschieden vereist het nodige maatwerk. Zo zal het met name voor de politie van belang zijn daar waar het gaat om cold casezaken. Ook de BOD'en hebben regelmatig te maken met sporen en sporendragers. Gezien het belang van dergelijke sporen is het daarom goed te zien dat daar speciale aandacht voor is. De nog op te stellen AMvB is in dit kader dan ook van groot belang.

4. Introductie van een heimelijke bevoegdheid tot het inloggen met rechtmatig verkregen gegevens op een elders aanwezig geautomatiseerd werk

-Het is goed te constateren dat deze opsporingsmethodiek wordt gecodificeerd. Feitelijk wordt hier al gebruik van gemaakt via de constructie met de artikelen 181, 177 en 126ng van het wetboek van strafvordering. In dit wetsvoorstel wordt dat nu expliciet geregeld.

-Opmerkelijk in het voorgestelde artikel 2.8.17 is de zinsnede waarin is bepaald dat de inloggegevens "in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening" moeten zijn verkregen. De BOD'en stellen voor deze zinsnede niet op te nemen nu een dergelijke voorwaarde ook niet in vergelijkbare artikelen voorkomt en er bovenal altijd een rechtsgrond dient te zijn.

-Het voorgestelde artikel 2.8.17 beperkt het doel van deze bevoegdheid echter tot de waarheidsvinding. Naar de mening van de BOD'en is dat te beperkt in een opsporingspraktijk waarbij ontneming van wederrechtelijk verkregen vermogen een van de accenten is. Zo worden er, al dan niet bij doorzoekingen, ook inloggegevens van cryptowallets verkregen en is het in het kader van ontneming van belang ook in te kunnen inloggen met dit doel.

-Voor de uitoefening van de bevoegdheid is inbeslagneming van het apparaat niet nodig en gezien de heimelijkheid ook niet gewenst. Dit in tegenstelling tot de in de Innovatiewet geregelde Pilot "gegevens na beslag" opgenomen bepaling (huidig artikel 557 WvSv). Daar is inbeslagneming wel een vereiste, hoewel de doorzoeking niet per se met behulp van het inbeslaggenomen apparaat hoeft te worden verricht. Dit laatste laat zien dat bij de evaluatie van de pilots de vraag moet worden gesteld of de standaard inbeslagneming van het apparaat nog als voorwaarde moet worden opgenomen. In het voorgestelde artikel 2.8.17 is dat in ieder geval geen voorwaarde en ook niet per se nodig. Met deze gedachte komen beide artikelen wel erg tot elkaar en is het de vraag of er 2 artikelen naast elkaar moeten bestaan die slechts afwijken in het in beslag nemen van een geautomatiseerd werk waar dat niet (altijd) per se nodig is. Daarmee willen de BOD'en voorstellen te onderzoeken of de wet op dit punt is te vereenvoudigen door beide bevoegdheden, die nauw aan elkaar verwant zijn, in 1 artikel op te nemen.

5. Verstrekken niet strafbare gegevens na inbeslagname.

Het verzoek om gegevens van inbeslaggenomen gegevensdragers te krijgen is voor de BOD'en niet onbekend. In veel gevallen geeft de beslagene al direct aan dat op het in beslag te nemen gegevensdrager gegevens staan die hij nodig heeft. Te denken valt aan gegevens om zijn bedrijf draaiende te houden of een scriptie van een van de kinderen. De ervaring leert dat dit in de meeste gevallen in de praktijk onderling wordt opgelost door bij voorbeeld af te spreken dat de gegevensdrager met voorrang zal worden bekeken zodat die sneller terug kan worden gegeven. Ook wordt er wel eens voor gekozen om de gevraagde gegevens te kopiëren en aan de beslagene te verstrekken. Overigens geldt deze werkwijze ook voor fysieke stukken die in beslag worden genomen. Het is niet altijd mogelijk om al tijdens een doorzoeking dergelijke gegevens uit de fysieke administratie te halen zodat wordt afgesproken daar op kantoor naar te kijken en zo mogelijk (in kopie) versneld terug te geven.

De nieuwe regeling ziet op teruggave waarover de zittingsrechter een oordeel moet geven. De gevallen waarin gegevensdragers bij onderzoeken van de BOD'en niet worden teruggegeven is beperkt. Daarnaast zullen verzoeken om het verstrekken van gegevens minder voorkomen nu deze ook wel in een eerder stadium (bijvoorbeeld vlak na de inbeslagneming) desgevraagd worden verstrekt. Naar verwachting zal het voorgestelde artikel geen werklasteffect hebben.

6. Kennisnemen van (gesloten) brieven

Artikel 2.7.16 maakt een onderscheid tussen brieven die zich bij de postvervoerder bevinden en brieven die zich elders bevinden. Voor het kennisnemen van de inhoud van de brieven bij de postvervoerder is een machtiging van de Rechter Commissaris (RC) vereist. Dit geldt ongeacht of de brief gesloten dan wel open is. Dit is in de lijn met artikel 13 Grondwet die het briefgeheim beschermt in geval de brief aan de vervoerder is toevertrouwd.

Deze status verandert als de brief is afgeleverd en op de deurmat ligt. Dit is ook in de MvT (p. 456-457) van de 1^e vaststellingswet (36327, nr. 3) zo geformuleerd. Verschil is dus of de brief 'in transport is' bij de postvervoerder (art. 13 Gw) of op de deurmat (of tafel etc.) ligt (dan geen art. 13 Gw maar wel art. 10 Gw (privacy)).

Lid 4 bepaalt dat voor het kennisnemen van de inhoud van de brief, nadat die is afgeleverd, toestemming van de officier van justitie nodig is. Hierbij wordt met de

wijziging geen onderscheid gemaakt of de brief geopend of gesloten is. Het gegeven dat er geen onderscheid wordt gemaakt stuit van onze kant op ernstige bezwaren.

In onze strafrechtelijke onderzoeken speelt fysieke administratie nog steeds een belangrijke rol als het gaat om bewijsvergaring. Daaronder valt ook correspondentie die zich, afhankelijk van de onderzoeksperiode, veelal over meerdere jaren uitstrekt. Zo bevinden zich in de administratie brieven maar evenzeer andere stukken zoals per post verstuurd facturen, offertes, adviezen etc. Strikt genomen gaan deze documenten onder de regeling vallen waarin toestemming van de officier verkregen moet worden om kennis van deze stukken te nemen. Dit laatste bemoeilijkt weer de beoordeling bij doorzoekingen om stukken wel of niet in beslag te kunnen en mogen nemen. Dit leidt tot een onwerkbaar situatie en gaat zelfs kenmerken vertonen van de huidige problematiek rond het verschoningsrecht. Zo zullen er discussies ontstaan of tijdens de doorzoeking wel rechtmatig kennis is genomen van een document alvorens het in beslag is genomen.

Ook voor brieven die op een ander wijze worden verkregen zoals vorderingen (bijvoorbeeld art. 2.7.9), zal steeds de toestemming van de officier nodig zijn voor kennisneming van de inhoud. Dit alles leidt tot een onwerkbaar situatie,

Om deze onwerkbaar situatie, die een aanzienlijke lastenverzwaring zal opleveren, te voorkomen zouden de BOD'en graag, zoals in de eerste alinea is beschreven, een onderscheid willen maken tussen de situatie waarin brieven die zich nog in de transportfase onder de postvervoerder bevinden (art 13 Gw) en de situatie waarin dat niet meer het geval is. Dit ongeacht of de brief geopend of gesloten is. Daarbij zal voor de brieven onder de postvervoerder de RC de machtiging moeten verlenen om kennis te nemen van de inhoud van brieven. In de overige gevallen kan de opsporingsambtenaar zelfstandig kennisnemen van de inhoud van een brief. Er is geen rechtens relevant verschil tussen een al dan niet geopende envelop waar een schriftelijk stuk (brief, factuur etc.) in zit of de situatie waarin de inhoud van die envelop open en bloot op tafel ligt of in een ordner is opgeborgen. Zeker in het laatste geval is het openen van een ordner geen lichtere of zwaardere inbreuk op iemands privacy dan een op tafel liggende envelop openmaken om kennis te kunnen nemen van de inhoud.

Dat de Postwet het onderscheid niet maakt is naar onze mening geen belemmering nu die immers ziet op de situatie dat de brief zich bij de postvervoerder bevindt.

7. Uitbreiding spreekrecht

In uw uitnodigingsbrief heeft u voorts om een reactie gevraagd ten aanzien van de voorgenomen aanpassing van de regeling rond het spreekrecht. Een van de voorgenomen aanpassingen betreft het gelijktrekken van de opsomming van spreekrechtwaardige delicten in artikel 1.5.8, eerste lid, met de lijst van strafbare feiten waarvoor de verschijningsplicht van toepassing is (artikel 4.2.2, eerste lid).

Ten aanzien hiervan willen de BOD'en en in het bijzonder de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) het volgende onder de aandacht brengen:

Arbeidsongevallen brengen veel leed met zich mee. De impact van dergelijke ongevallen en in het bijzonder die met dodelijke afloop zijn groot en raken ook de nabestaanden. Door een ongeval kan immers de kostwinner van een gezin wegvallen met alle (financiële) gevolgen van dien. Deze slachtoffers en nabestaanden hebben dikwijls behoefte om ook hun kant van het verhaal te vertellen. In de gevallen waarin de

Het Platform Bijzondere Opsporingsdiensten is het samenwerkingsverband van de vier bijzondere opsporingsdiensten (FIOD, ILT/IOD, OD-NLA, NVWA-IOD), het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, de Koninklijke Marechaussee en de Rijksrecherche. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid is hierbij aangesloten.

werkgever mogelijk iets te verwijten valt vindt er een strafrechtelijk onderzoek plaats op grond van artikel 32 Arbo wet jo. art. 1 Wet op de economische delicten. Dit overwegende zou de NLA graag zien dat dit artikel ook wordt opgenomen bij de spreekrechtwaardige delicten.

Het Platform Bijzondere Opsporingsdiensten is het samenwerkingsverband van de vier bijzondere opsporingsdiensten (FIOD, ILT/IOD, OD-NLA, NVWA-IOD), het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, de Koninklijke Marechaussee en de Rijksrecherche. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid is hierbij aangesloten.